

KARKKILAN RUUKKIMUSEON TOIMINNAN JA TALOUDEN SUUNNITELMA 2019 - 2023

1. TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT

Toiminnan tavoitteet ja tarkoitus

Karkkilan ruukkimuseo on valimoteollisuuden historian erikoismuseo. Högforsin rautaruukin alueella sijaitsevat näyttelykohteet, Suomen Valimomuseo, Karkkila-Högforsin työläismuseo ja Högforsin masuuni esittelevät ruukkilaisten työtä sulan metallin äärellä ja arkielämää kotoisissa askareissa.

Karkkilan ruukkimuseon toimialana on valimoteollisuuden vaiheiden sekä valimotyön ja -tekniikan historian tutkiminen, tallentaminen ja esittäminen. Museon toiminta-alueena on Karkkilan kaupunki, mutta museo tutkii, tallentaa ja esittelee myös laajemmin koko Suomen valimoteollisuuden historiaa ja nykypäivää. Karkkilan ruukkimuseo kuuluu lakisääteistä valtiosuutta saavien museoiden joukkoon.

Karkkilan ruukkimuseon tehtävänä on säilyttää ja hoitaa hallussaan olevat kokoelmat yleisesti hyväksytyjen museaalisten periaatteiden mukaisesti sekä harjoittaa alansa tutkimus-, näyttely-, julkaisu- ja opetustoimintaa. Museolla on kokoelmapoliittinen ohjelma.

Museo on avoinna yleisölle säännöllisesti, ja sen toiminta on ympärivuotista. Museon kokoelmat ovat museon käyttäjien tavoitettavissa.

Museon hallinto

Karkkilan ruukkimuseo on Karkkilan kaupungin ylläpitämä sivistystoimialaan kuuluva tulosityksikkö. Museon työtä ohjaavat Karkkilan kaupungin hallintosääntö, sivistystoimen johtosääntö, Karkkilan ruukkimuseon toimintasääntö, alaan liittyvä lainsäädäntö sekä kansainvälisen museoneuvoston ICOM:in laatimat museotyön eettiset säännöt.

Karkkilan ruukkimuseota ei ylläpidetä taloudellisen voiton tavoittelemiseksi. Mikäli Karkkilan ruukkimuseon toiminta lakkautettaisiin, säilytettäisiin museon kokoelmat edelleen yhtenäisenä kokoelmana Karkkilan kaupungin hallinnassa.

2. HENKILÖSTÖ

Karkkilan ruukkimuseolla on vähintään kaksi päätoimisessa palvelussuhteessa työskentelevää museoalan asiantuntijaa, joilla on soveltuva korkeakoulututkinto sekä suoritettut museologian perusopinnot. Museolla on myös riittävä määrä muuta henkilöstöä.

Museon toiminnasta vastaa päätoiminen johtaja, jolla on virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, johtamistaito ja tehtävän edellyttämä riittävä perehtyneisyys museon toimialaan ja tehtäviin. Museonjohtajan tehtävänkuvaan kuuluu museon hallinnon vastuualue. Museonjohtaja toimii myös tulosityksikön henkilöstön lähiesimiehenä.

Museon vakinaiseen henkilöstöön kuuluvat museonjohtajan lisäksi museoamanuenssi, museoapulainen sekä kiinteistöhoitaja.

Museossa työskentelee lisäksi määräaikaista museo-oppaita, jotka vastaavat yhdessä museon vakinaisen henkilökunnan kanssa museokohteiden opastuksesta museon pääsesongin aikana kesäkaudella. Oppaat osallistuvat myös museon muuhun asiakaspalveluun ja museotyöhön kokemuksensa ja koulutuksensa mukaisesti.

3. KOKOELMAT

Karkkilan ruukkimuseon toimialana on valimoteollisuuden vaiheisiin sekä valimotyön ja -tekniikan historiaan liittyvän aineiston tallentaminen.

Karkkilan ruukkimuseon kokoelmat koostuvat useasta osasta. Pääkokoelmia on kaksi: Karkkila-Högforsin työläismuseon ja Suomen Valimomuseon kokoelmat. Molemmat kokoelmat sisältävät sekä esineitä että valokuvia. Suomen Valimomuseolla on myös äänite- ja arkistokokoelmat. Suomen Valimomuseon varhaisimmat esineet ovat Suomen Valimomuseosäätiön peruspääomaa ja deponoitu Karkkilan ruukkimuseo Senkalle.

Mainittujen kokoelmien lisäksi on vielä kolme museolle deponoitua kokoelmaa: Karkkilan kotiseutuyhdistyksen omistama Juho Aaltosen museokokoelma sekä Karkkilan kotiseutuyhdistyksen omistama valokuvakokoelma. Lisäksi on vielä Ilmari Huitin esinekokoelma, joka on osittain museon omistama ja osittain Ilmari Huitin säätiön deponoima.

Karkkilan ruukkimuseo otti vuonna 2008 käyttöönsä Musketi-tietokantajärjestelmän esineiden ja valokuvien luettelointia varten. Musketin korvaavaan uuteen tietokantajärjestelmään siirrytään 2020-luvun alussa yhteistyössä Länsi-Uudenmaan ammatillisten museoiden kanssa. Karkkilan ruukkimuseon kokoelmapoliittinen ohjelma kuuluu osana Länsi-Uudenmaan ammatillisten museoiden maakunnalliseen kokoelmapoliittiseen ohjelmaan. Kokoelmapoliittista ohjelmaa päivitetään säännöllisesti.

Karkkilan ruukkimuseo on mukana Museoviraston johtamassa tallennus- ja kokoelmatyössä (TAKO), jonka tarkoituksena on nykyajan dokumentointi museoiden yhteistyönä valtakunnallisesti. Ruukkimuseon keruuvastuualueeksi on kirjattu Pooli 4: Tuotanto, palvelut ja työelämä. Ruukkimuseon temaattinen työryhmä poolissa on metalliteollisuus.

Karkkilan ruukkimuseon esine-, kuva- ja arkistokokoelmissa on tietoa valimoteollisuuden historiasta paikallisella ja valtakunnallisella tasolla. Museon tietopalvelu palvelee asiakkaita antamalla vastauksia valimoteollisuuden historiaan ja kokoelmiin liittyviin kysymyksiin sekä toimittamalla valokuvista ja asiakirjoista digitaalisia kopioita. Museon tietopalvelut ovat avoimna ympäri vuoden maanantaista perjantaihin kello 8.00 - 15.30. Lyhyet tietopalvelupyynnöt hoidetaan korvauksetta, muista peritään maksu voimassa olevan palveluhinnaston mukaisesti.

Karkkilan ruukkimuseon kokoelmia kartutetaan lähinnä lahjoitusten avulla. Pienehköjä ja suhteellisen edullisia esineitä voidaan ostaa. Ostot päätetään aina tapauskohtaisesti. Museon kokoelmia kartutetaan tällä hetkellä aktiivisesti historiallisen aineiston osalta, mutta myös uudemman valimoteknologian, 1990-luvulta eteenpäin, aineiston kartuttaminen on aktiivista.

Museokokoelmiin liitettävän aineiston vastaanotto, numerointi, luettelointi, konservointi sekä arvoluokitus tehdään museon kokoelmapoliittisen ohjelman mukaisesti.

4. TOIMITILAT

Suomen Valimomuseo ja Högforsin masuuni

Suomen Valimomuseo toimii Karkkilan Vanhankylän kaupunginosassa ns. Tehtaanpuistossa. Alkuaan vuonna 1913 Högforsin tehtaan pääkonttoriksi valmistuneessa rakennuksessa on näyttelytilaa noin 500 m². Tilat on jaettu siten, että kaksikerroksisen rakennuksen alakerrassa on perusnäyttelytilat ja yläkerrassa vaihtuvien näyttelyiden tila, Galleria Bremer.

Näyttelytilojen lisäksi rakennuksessa on WC-tilat miehille ja naisille, siivouskomero, yleisön vastaanotto- ja museokaupan tilat, keittiö- ja sosiaalitila sekä kellarikerroksessa noin 40 m²:n toimisto-, kirjasto- ja arkistotila sekä hieman pienempi varastotila. Yhteensä rakennuksessa on museon käytössä tilaa noin 650 m². Museorakennuksessa on palo- ja murtohälytyslaitteet. Museon esinekokoelma, perus- ja vaihtuvien näyttelyiden rakenteet sekä kalusto on vakuutettu.

Tehtaanpuistossa sijaitsevassa Högforsin masuunissa ja siihen liittyvässä pasutusuunin suojarakennuksessa on yhteensä 500 m²:n näyttely- ja yleisötila. Masuunissa ja pasutusuunissa on palo- ja murtohälyttimet.

Karkkila-Högforsin työläismuseo

Karkkila-Högforsin työläismuseon toimitilat sijaitsevat Fagerkullan museoalueella, jonka Karkkilan kaupunki osti Kymi-Strömberg Oy:ltä vuonna 1986. Museoalueen laajuus on kolme hehtaaria ja museon hallussa on yhteensä kahdeksan lämmitettävää rakennusta, joiden yhteinen pinta-ala on 675 m².

Työläismuseon perusnäyttelyn tilat on sijoitettu viiteen vanhaan työväen asuinrakennukseen. Niihin kuuluvat 1800-luvun jälkipuolella rakennetut Sarlinin talo (50 m²), Torppa (40 m²), Caveniuksen talo (45 m²), Rauhala (54 m²) sekä Mäntylä (52 m²). Museorakennuksilla on kiinteistövuokrat. Kokoelmat on palo- ja murtovuokrat.

Kokoelmien säilytystilat

Karkkilan ruukkimuseolla on käytössä kokoelmien säilytystilaa Högforsin tehtaan entisessä konepajarakennuksessa (238 m²), Tehtaanpuiston viljamakasiinissa (100 m²) sekä työläismuseon Rauhassa (54 m²), Tiilirakennuksessa (40 m²) ja ulkorakennuksissa (50 m²) sekä entisessä kotiseutumuseossa Nyhkäläntiellä (45 m²).

Varastotiloihin sijoitettu esineistö on järjestetty varastonäyttelyiksi, joihin on myös mahdollista tutustua sopimuksen mukaan.

Muussa käytössä olevat museon tilat

Karkkilan ruukkimuseolla on myös muussa käytössä olevia rakennuksia, joihin kuuluvat Fagerkullassa Parvin talo (60 m²), Pakari (115 m²), ulkoilmateatterin näyttämörakennus (60 m²), näyttämön ulkoilmakahvila (20 m²) ja lampola (20 m²) sekä Tehtaanpuistossa Myllytupa (30 m²).

5. TUTKIMUS JA JULKAISUTOIMINTA

Karkkilan ruukkimuseon oma tutkimustyö painottuu dokumentointiin ja kokoelmätietojen kartuttamiseen, museon näyttely- ja muihin sisältötuotantoprojekteihin sekä tietopalveluasiakkaiden asiakaspalveluun.

Museon julkaisutoiminta on vireää ja säännöllistä. Julkaisujen tuotantokulut katetaan sekä omalla että ulkopuolisella rahoituksella. Museo toimittaa artikkeleita myös muiden tahojen julkaisuihin.

6. ASIAKASPALVELUT JA AUKIOLOAJAT

Näyttelyt

Karkkilan ruukkimuseo on ruukki- ja valimohistorian erikoismuseo. Högforsin rautaruukin alueella sijaitsevat näyttelykohteet, Suomen Valimomuseo, Karkkila-Högforsin työläismuseo ja Högforsin masuuni esittelevät ruukkilaisten työtä sulan metallin äärellä ja arkielämää kotoisissa askareissa. vuonna 1820 perustettu Högforsin ruukki kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY).

Karkkilan ruukkimuseossa on perusnäyttelyitä Suomen Valimomuseossa, Högforsin masuunissa ja pasutusuuissa sekä Karkkila-Högforsin työläismuseon viidessä työväenasuinrakennuksessa.

Suomen Valimomuseon perusnäyttely esittelee valimoteollisuuden vaiheita ja erityisesti valimotekniikassa ja -työssä tapahtuneita muutoksia. Museossa voi tutustua esimerkiksi siihen, millaisia materiaaleja valimoissa on tarvittu, miten valumuotteja on valmistettu käsityönä ja koneellisesti ja miten sulaa valurautaa on käsitelty. Perusnäyttelyssä on esillä valimotyöstä kertovia käsityökaluja, koneita ja laitteita parista kymmenestä valimosta eri puolilta Suomea. Museossa on myös nähtävän monipuolinen kokoelma Högforsin ruukin valutuotteita, kuten kamiinoita, liesiä ja koristevaluja. Suomen Valimomuseon perusnäyttelyä uusitaan parhaillaan. Uudistuksen kohteina ovat näyttelyn valaistus, sisältö sekä näyttelyn elävöittäminen uuden näyttelytekniikan avulla.

Karkkila-Högforsin työläismuseo on Fagerkullan kaupunginosassa sijaitseva ulkomuseoalue, joka kertoo ruukkilaisten kotiooloista ja asumisesta 1850 - 1960-luvuilla. Alkuperäisillä paikoillaan säilyneisiin vanhoihin asuinrakennuksiin on sisustettu työläiskoteja eri vuosikymmeniltä.

Karkkilan kosken partaalla sijaitseva Högforsin masuuni kertoo takki- eli raakaraudan valmistuksen vaiheista Karkkilassa vuosina 1823 - 1915. Masuuni oli ensimmäinen tuotantolaitos, jonka ympärille Karkkilan kukoistava metalliteollisuus kehittyi. Museovirasto restauroi masuunin vuosina 1996 - 2000. Masuuniin liittyy myös Kulonsuonmäen rautakaivos, josta louhittiin malmia vuosina 1817 - 1888. Karkkilan kaupungin omistama kaivosalue sijaitsee Valtatie 2:n varrella noin 8 kilometrin päässä Karkkilasta. Kaivosalue kuuluu valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin (RKY).

Museon vaihtuvia näyttelyitä järjestetään Suomen Valimomuseon Galleria Bremerissä sekä Työläismuseon Pakarissa. Osa vaihtuvista näyttelyistä on museon omaa tuotantoa, osa näyttelyistä on muiden tahojen järjestämiä. Galleria Bremerissä järjestetään vuosittain kuusi vaihtuvaa näyttelyä, muun muassa taidenäyttelyitä. Pakarissa järjestetään näyttelyitä kesäkaudella.

Museon kokoelmien näyttelytilat muissa tiloissa

Kaupungintalon ala-aula

Museon kokoelmiin kuuluvaa HKR3-höyryveturia (vuodelta 1910) ja paloautoa (vm. 1938) sekä Moventaksen valmistamaa hammasvaihteen segmenttiä säilytetään Karkkilan kaupungintalon ala-aulassa, jossa ne ovat yleisön nähtävänä.

Lounasruokala Valimo

Museo on järjestänyt lounasruokala Valimoon pysyvästi esille suomalaisia talousvalujen design-klassikoita ja harvinaisuuksia.

Aukioloajat

Karkkilan ruukkimuseon kohteista Suomen Valimomuseo ja Galleria Bremer ovat avoinna ympäri vuoden. Valimomuseo ja galleria ovat avoinna kesä-elokuussa keskiviikosta sunnuntaihin kello 11 - 17 sekä syys-toukokuussa lauantaisin ja sunnuntaisin kello 12 - 15. Högforsin masuuni on avoinna heinäkuussa keskiviikosta sunnuntaihin kello 11 - 15. Karkkila-Högforsin työläismuseo on avoinna kesä-elokuussa keskiviikosta sunnuntaihin klo 12 - 16. Työläismuseon yhteydessä toimi kesällä kahvila Pakari, joka on avoinna kesä-elokuussa.

Karkkilan ruukkimuseon kohteisiin peritään pääsymaksu aikuisilta sekä 12 -18-vuotiailta lapsilta. Alle 12-vuotiaat lapset pääsevät museoon ilmaiseksi. Myös Karkkilan koululuokat kuuluvat ilmaiskävijöiden ryhmään. Ruukkimuseo on Museokortti- ja Kaikukortti-kohde.

Opastukset ja tapahtumat

Karkkilan ruukkimuseon kaikissa kohteissa järjestetään opastettuja kierroksia kohteiden avoinna ollessa sekä muina aikoina tilauksesta. Työläismuseon ja Högforsin masuunin avoinna ollessa opastus kuuluu pääsylipun hintaan. Ryhmäasiakkaille järjestetään myös ”Rautainen retki Högforsin ruukkiin” -opastuskierroksia, jota myydään aikuisryhmille. Lapsiryhmille järjestetään ”Lasten ruukkiretki” -kierroksia. Museo järjestää ryhmille tilauksesta myös ”Kyllä Öhmanska tiätää” -elämysopastuksia. Museo kohteisiin voi tutustua myös mobiiliopastuksella, joka sisältää kolme reittiä. Uusia Karkkilan ja Högforsin ruukin historiaan liittyviä mobiiliopastuksia kehitetään eri teemojen mukaan.

Karkkilan ruukkimuseon kohteissa järjestetään yleisötapahtumia ympäri vuoden. Museo järjestää sekä kokonaan omatuotantoisia tapahtumia että yhteistuotantoisia tapahtumia. Lisäksi museon yhteistyökumppanit järjestävät omia tapahtumiaan museon tiloissa. Ruukkimuseo järjestää Karkkilan Rautapäivien, Pruukkipäivän sekä Historian yön tapahtumia ja tilaisuuksia sekä Karkkilan ja Högforsin ruukin historiaan liittyviä luentoja ja opastettuja kävelyretkiä. Museon henkilökunta pitää luentoja ja esitelmiä myös museon ulkopuolella, niin Karkkilassa kuin muilla paikkakunnilla.

Museokahvila Pakari on vuokrattavissa myös yksityiskäyttöön, kuten asiakkaiden erilaisiin elämänsä juhliin. Työläismuseon alueella ja Pakarissa järjestetään myös konsertteja ja teatteriesityksiä.

Museokauppa

Suomen Valimomuseon yhteydessä toimiva museokauppa Lansetti täydentää Karkkilan ruukkimuseon asiakaspalveluja. Lansetissa on myytävänä Högforsin uustuotantona valmistettuja valurautatuotteita sekä valimoalan ja paikkakunnan historiaan liittyviä painotuotteita. Osa museokaupan tuotteista on kesäaikana myynnissä myös Työläismuseon Pakarissa. Museokaupan kehittämisessä pyritään painottamaan omia museotuotteita, jotka liittyvät museon toimialaan ja sen näyttelyiden teemoihin.

7. VIESTINTÄ JA MARKKINOINTI

Karkkilan ruukkimuseon viestinnästä ja markkinoinnista vastaa museotoimi, ja museon viestinnän linjan määrittää museonjohtaja. Museokohteiden markkinoinnissa tehdään yhteistyötä Karkkilan kaupungin muiden toimialojen ja yksiköiden sekä matkailualan yrittäjien kanssa.

Museolla on käytössä omat internetsivut Karkkilan kaupungin internetsivujen yhteydessä. Lisäksi museolla on omat nettisivut osoitteessa www.karkkila.fi/ruukkimuseo. Museon henkilökunta päivittää sivustojen tietoja. Karkkilan ruukkimuseo on myös mukana Länsi-Uudenmaan yhteisessä museoportaalissa www.lansiuudenmaanmuseot.fi, josta löytyy koottua tietoa alueen museotarjonnasta.

Karkkilan ruukkimuseolla on ollut vuodesta 2012 alkaen omat Facebook-sivut. Tavoitteena on interaktiivisen kanssakäymisen lisääminen museon ja asiakkaiden kesken. Sivujen kautta museolle voi helposti antaa palautetta ja sieltä voi myös lukea museon tiedotteet tulevista tapahtumista. Esillä on myös runsaasti kuvia, joihin yleisöltä kaivataan ajoitus- ja tunnistustietoja sekä muita kommentteja.

Museolla on myös painettuja museoesitteitä, jotka kertovat museon kohteista.

8. SIDOSRYHMÄT JA YHTEISTYÖ

Karkkilan ruukkimuseon henkilöstön asiantuntemus sekä museokokoelmiin sisältyvä tieto palvelevat museopalveluiden kehittämisen ohella myös elinkeino- ja matkailutoimia paikallisen historia- ja luontomatkailun kehittämisessä.

Museotyössä Karkkilan ruukkimuseon pitkäaikaisina yhteistyökumppaneina toimivat Länsi-Uudenmaan maakunnan muuta ammattimuseot. Ruukkimuseo osallistuu maakunnalliseen museoyhteistyöhön, ja siihen liittyviin yhteisiin työryhmiin ja toimenpiteisiin, ja tuomaan synergiaedun paikallisen toiminnan kehittämiseen.

Karkkilan ruukkimuseo tekee myös laajaa yhteistyötä Karkkilan kaupungin muiden yksiköiden sekä paikallisten yhdistysten kanssa.

9. TALOUDELLISET TOIMINTAEDELLYTYKSET JA TOIMINNAN PITKÄJÄNTEINEN ENNAKOITAVUUS

Museotoimen päärahoittajana toimii Karkkilan kaupunki. Museotoimen vahvistettu vuositason talousarvio ja toimintasuunnitelma muodostavat pohjan museon toiminnalle. Vuoden 2019 budjettikehys toimii museon pitkántähtäimen talous- ja toimintasuunnitelman perustana, niin että suunnitelmat täsmennetään vuosittain kulloisenkin vahvistetun talousarvio-ohjeen mukaisesti. Valtionosuusjärjestelmästä saatu valtionosuus on merkittävä osa museotoimen rahoitusta.

Karkkilan kaupungin museotoimen talousarvio 2019

TA 2019

Toimintatuotot	9 800
Myyntituotot	600
Maksutuotot	8 000
Muut toimintatuotot	1 200
Toimintakulut	-263 996
Henkilöstökulut	-133 232
Palkat ja palkkiot	-109 400
Henkilöstösivukulut	-23 832
Palvelujen ostot	-13 650
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 800
Muut toimintakulut	-112 314
Toimintakate	-254 196
Vuosikate	-254 196
Poistot ja arvон alentumiset	-4 900
Tilikauden tulos	-259 096
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-259 096